

A.Olejnik, P. Siermontowski

ANALIZA PUBLIKACJI CZASOPISMA „POLISH HYPERBARIC RESEARCH” W LATACH 2006 – 2007

W artykule przedstawiono analizę zamieszczanych w czasopiśmie Polish Hyperbaric Research publikacji na podstawie przyjętych wskaźników parametrycznych. Analizie poddano publikacje z lat 2006 i 2007. Otrzymane wyniki porównano z podobną analizą wykonaną za lata 2004 i 2005.

słowa kluczowe: informacja naukowa

THE ANALYSIS OF THE PUBLICATION OF THE PERIODICAL „POLISH HYPERBARIC RESEARCH” IN YEARS 2006 – 2007

In the article represented the analysis placed in the periodical Polish Hyperbaric Research of the publication on the ground accepted parametric indicators. To the analysis subjected publications from years 2006 and 2007. Received results were set against with the similar analysis performed for years 2004 and 2005.

keywords: scientific information

WSTĘP

Mając na uwadze kontrolę nad poziomem i statusem pisma redakcja w roku 2005 wprowadziła zasadę cyklicznych analiz publikacji zamieszczanych w PHR. Powyższe analizy obejmują dwuletni okres edycji pisma. Pierwsza analiza publikacji została wykonana właśnie w roku 2005 i opublikowana w PHR 4(13) 2005 (str. 81 – 87). Objęła łącznie 4 numery pisma, od numeru PHR 1(9) 2004 do numeru PHR 3(12) 2005, czyli od początku wydawania pisma w obecnym kształcie do chwili wykonywania pierwszej analizy. W jej wyniku uzyskano obraz pisma, które powstaje. Ma problemy z zebraniem materiałów do publikacji, niekiedy z ich edycją, z ciągłością wydawniczą. Nie ma swojej strony internetowej, nie ma numeru ISSN oraz nie znajduje się na wykazie czasopism punktowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (wówczas Ministerstwo Edukacji i Nauki). A jednak pomimo tych przeciwności i niedoskonałości jest wydawane, ma nawet autorów zagranicznych a jakość publikowanych materiałów jest zadowalająca jak na młode pismo nieposiadające ugruntowanej pozycji w środowisku naukowym. W wyniku tej analizy podjęto szereg działań korygujących polegających między innymi na zatrudnieniu sekretarza redakcji, który zajął się korektą i edycją pisma. Wynajęciu grafika komputerowego, którego zadaniem było opracowanie i edycja strony internetowej. Ponadto, wprowadzono zasadę opłat za umieszczenie publikacji, które miały pokryć koszty związane z edycją i wydawaniem pisma oraz utrzymaniem jego strony internetowej. Podjęto również decyzję, że od roku 2006 pismo będzie odpłatne dla Członków Towarzystwa.

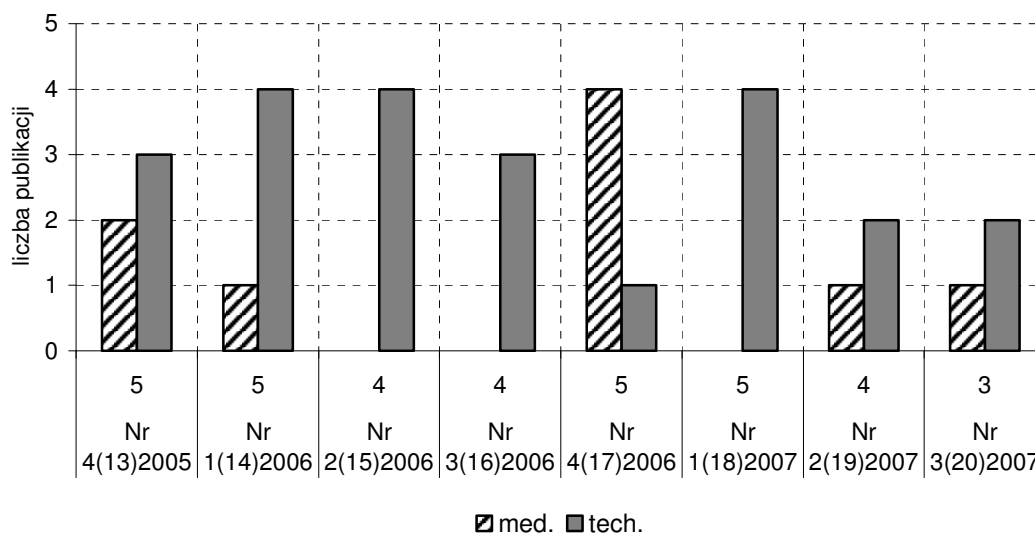
Obecnie wykonano ponownie podobną analizę, obejmującą okres 2006 – 2007, przy czym ze względów oczywistych obejmuje ona również numer PHR 4(13) 2005, który nie był ujęty w poprzedniej analizie.

1. OCENA PARAMETRYCZNA PISMA

Do oceny parametrycznej pisma przyjęto następujące wskaźniki:

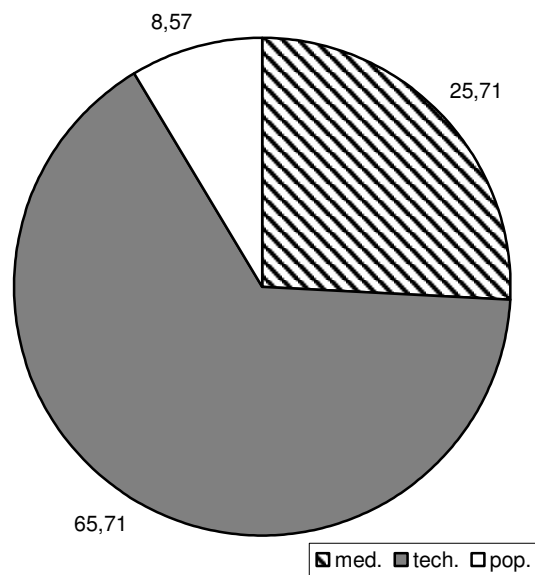
- łączna ilość publikacji w danym roku kalendarzowym,
- podział publikacji na dziedziny,
- przekrój tytułów i stopni naukowych autorów publikacji,
- ocena punktowa publikacji zawarta w recenzjach,
- klasyfikacja publikacji zawarta w recenzjach.

Od grudnia 2005 roku ukazało się łącznie 8 numerów czasopisma zawierających razem 35 publikacji merytorycznych, których średnia objętość wynosiła 22 stron, każda z nich zawierała średnio 2 tabele i 6 rysunków oraz wykaz literatury zawierający 10 pozycji. Średnio w jednym numerze pisma ukazuje się 5 publikacji (Rys. 1).

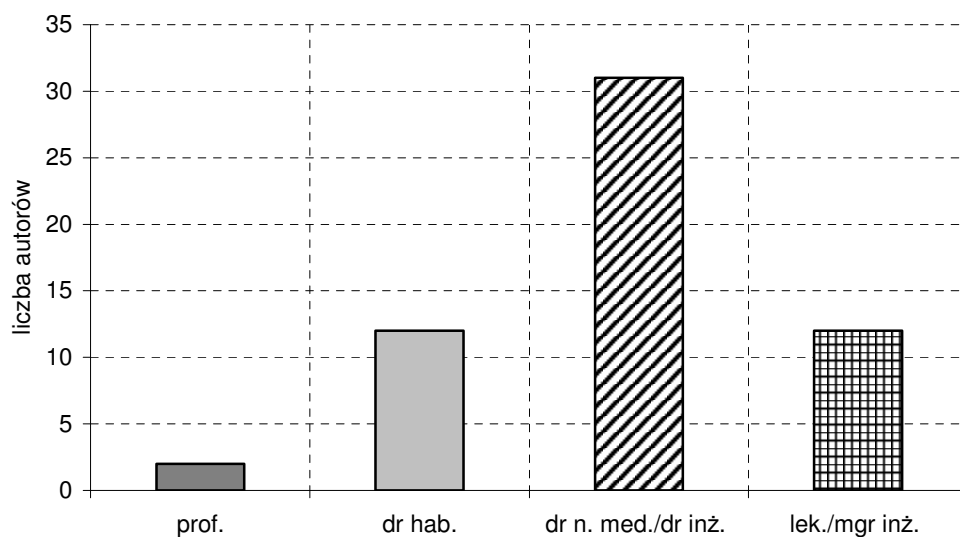
Rys. 1. Ilość publikacji w analizowanym okresie z ogólnym podziałem na techniczne i medyczne

Zdecydowana większość prezentowanych prac dotyczy zagadnień technicznych i medycznych, pojawiło się również szereg publikacji popularnonaukowych (Rys. 2). Przykładowo dotyczących historii piśmiennictwa z zakresu medycyny nurkowej, czy też ewolucji sprzętu i metod poszukiwań podwodnych. Publikacje techniczne w przeważającej większości są poświęcone zagadnieniom związanym z długotrwałym przebywaniem człowieka w toni wodnej i możliwością wykonywania tam pracy, technicznym zabezpieczeniem dekompresji, konstrukcją aparatów nurkowych, czynnikami oddechowymi stosowanym w nurkowaniach głębokich i saturowanych oraz technologią bezzałogowych pojazdów podwodnych i metodami ratowania okrętów podwodnych. Natomiast publikacje medyczne przeważnie dotyczą zagadnień związanych z zagrożeniem zdrowia nurków, dynamiką zmian w różnych organach ciała nurka na skutek urazów ciśnieniowych oraz psychologii zdrowia nurka i ryzykiem zawodowym. Ogólnie w analizowanym okresie na łączną ilość publikacji 35, 65,71% artykułów stanowiły prace z zakresu techniki hiperbarycznej, 25,71% z dziedziny medycyny, a 8,57% to publikacje popularnonaukowe (Rys. 2).

Rys. 2. Procentowy udział publikacji z poszczególnych dziedzin w analizowanym okresie.

Struktura stopni i tytułów naukowych autorów publikujących wyniki swoich prac w czasopiśmie jest szeroka i obejmuje cały przekrój środowiska naukowego. Począwszy od adeptów badań naukowych, pracowników ze stopniem doktora po samodzielnych pracowników naukowych, których prace stanowią około 24% publikowanych materiałów. Szczegóły przedstawiono na kolejnym rysunku (Rys. 3).

Rys. 3. Przekrój tytułów i stopni naukowych autorów publikacji w analizowanym okresie.

Czasopismo takie jak Polish Hyperbaric Research nie mogłoby istnieć bez pracy członków Rady Naukowej oraz Recenzentów nadsyłanych prac. Redakcja ma duży szacunek dla wysiłków Recenzentów wkładanych w poziom merytoryczny publikowanych materiałów, który przejawia się wnikliwą oceną przedstawianych przez autorów artykułów. Od numeru PHR 2 (11) 2005r., wprowadzono specjalny formularz recenzji, który ma pomóc recenzentom w ocenie opiniowanej pracy. Na recenzję składa się między innymi ocena wartości naukowej obejmująca: umiejętność sformułowania celu naukowego lub celu praktycznego opisywanych badań, wartość poznawczą publikacji, znaczenie wyników dla nauki, praktyki oraz dydaktyki. Ostatnim elementem oceny wartości naukowej pracy jest ocena ilościowa (punktowa) w zakresie od 0 do 55 pkt., gdzie przyjęto zasadę, że praca oceniona na poziomie 10 i mniej punktów nie będzie publikowana.

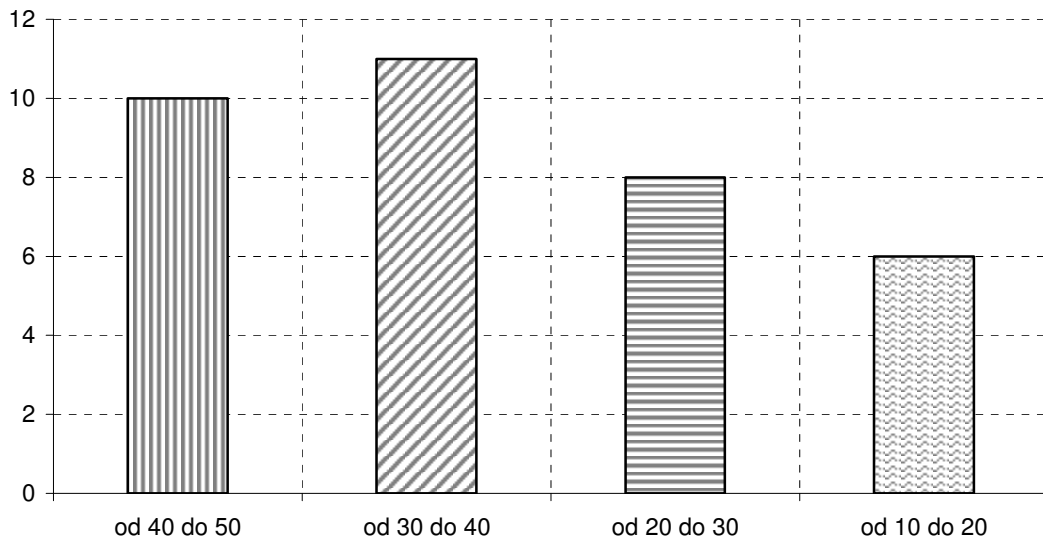
Drugim elementem recenzji jest klasyfikacja naukowa opiniowanej pracy. Powyższa klasyfikacja została zaczerpnięta z pracy prof. Czesława Cempla z Politechniki Poznańskiej¹. Powyższa klasyfikacja przewiduje następujący podział prac naukowych [tamże]:

- podstawowa publikacja naukowa: pierwsze oryginalne przedstawienie wyników badań pozwalające na niezależną od autora ocenę wyników badań, procesu myślowego oraz pozwalające na powtórzenie opisanych badań w celu ich weryfikacji dostępna do odbioru zmysłowego w trwałej postaci (np. druk),
- publikacja przeglądowa: podsumowuje, analizuje i syntezyje istniejący stan wiedzy w danej dziedzinie,
- publikacja konferencyjna: przegląd ostatnich prac osoby bądź ośrodka lub części koncepcja i myśli do dyskusji nie całkiem sprawdzone, które o ile okażą się istotne, należy przedstawić w publikacji podstawowej,
- publikacja informacyjna: przegląd rezultatów badań z danej dziedziny ze szczególnym uwzględnieniem ich znaczenia aplikacyjnego z przeznaczeniem dla decydentów niespecjalistów,
- publikacja popularyzatorska: jw., przy czym o znacznie szerszym kręgu odbiorców.

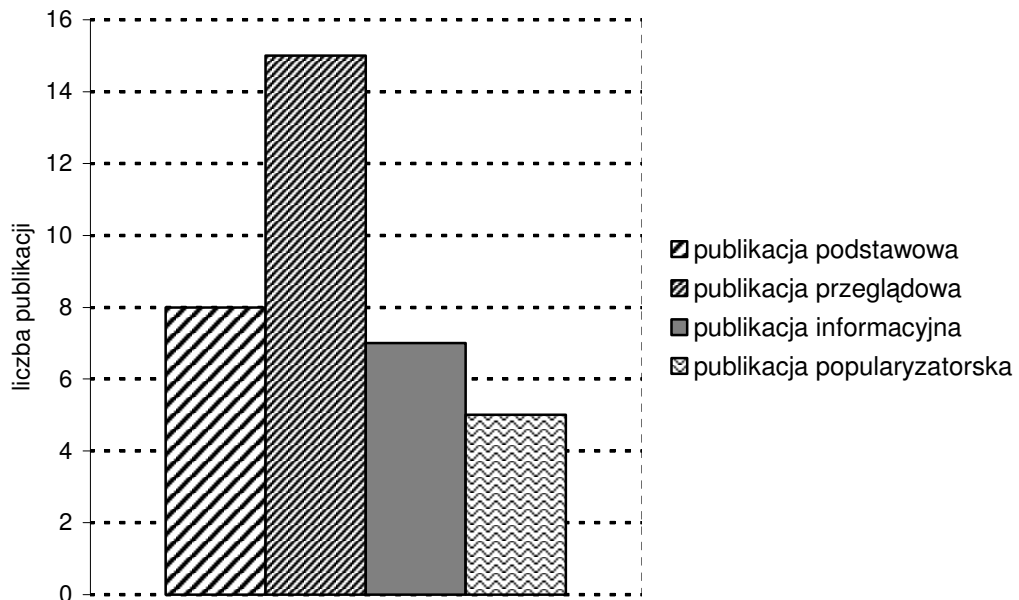
Trzecim i ostatnim elementem recenzji pracy jest jej ocena opisowa, gdzie recenzent uzasadnia wystawione przez siebie noty oraz zawiera ewentualne wnioski i uwagi dotyczące opiniowanego artykułu.

W przypadku oceny punktowej nadesłanych w analizowanym okresie prac, największy odsetek stanowiły artykuły oceniane w zakresie od 30 do 40 punktów, w kilku przypadkach wystąpiła ocena poniżej 10 pkt., co dyskwalifikowało pracę do publikacji i powoduje, że nie podlegają one w ogóle powyższej analizie. Szczegóły w tym zakresie przedstawiono na kolejnym rysunku (Rys. 4). W przypadku klasyfikacji publikacji, recenzenci najwięcej artykułów zakwalifikowali jako publikacje przeglądowe. Kilka publikacji sklasyfikowano jako popularyzatorskie i informacyjne, a 8 z wydanych w analizowanym okresie publikacji uzyskało status podstawowych (Rys. 5).

¹ „Jak pisać i publikować pracę naukową” (<http://neur.am.put.poznam.pl/mt/Publikacje.pdf>) autorstwa prof. Cz. Cempla, Kierownika Zakładu Wibroakustyki i Bio-Dynamiki Systemów Wydziału Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej, mult. dr h.c., członka korespondenta PAN, członka KBN w trzeciej kadencji, honorowego przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Diagnostyki Technicznej.

Rys. 4. Zawarta w recenzjach ocena punktowa poszczególnych publikacji w analizowanym okresie

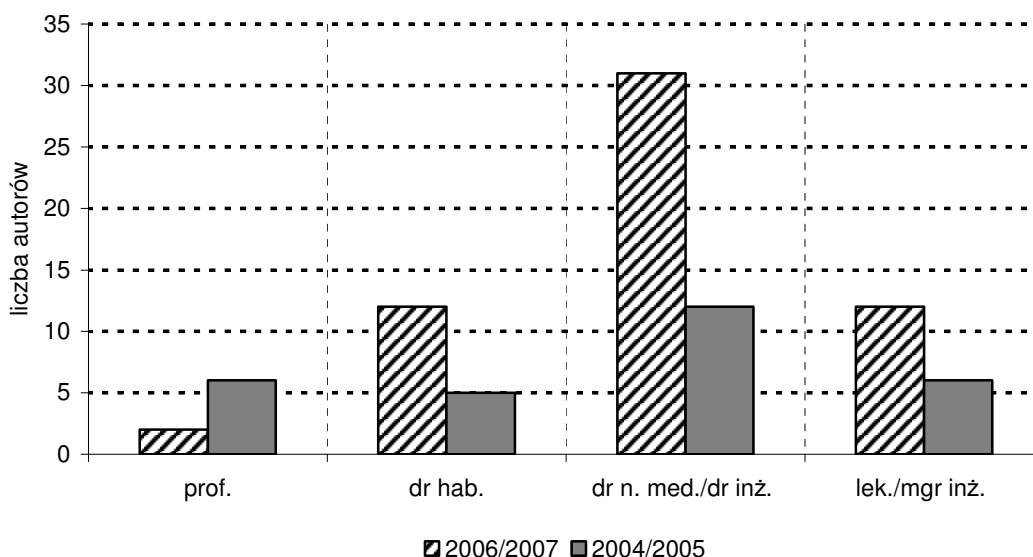

Rys. 5. Zawarta w recenzjach klasyfikacja poszczególnych publikacji w analizowanym okresie

2. ANALIZA 2004 – 2005 VS ANALIZA 2006 – 2007

W porównaniu z okresem 2004 – 2005 obecnie wzrosła ilość publikowanych materiałów, co wynika wprost z większej ilości analizowanych numerów pisma. Albowiem w roku, 2004 w którym pismo było uruchamiane ukazał się tylko jeden numer. Obecnie ilość publikowanych w jednym numerze artykułów jest mniejsza, ale wzrosła ich objętość. Poprzednio średnio artykuł mieścił się na 12 stronach, teraz na 22. Zdecydowana większość publikacji w latach 2004 – 2005 dotyczyła zagadnień medycznych (ponad 50%), w okresie 2006 – 2007 te relacje uległy odwróceniu w tej chwili zdecydowana większość artykułów dotyczy zagadnień technicznych (65,71% - Rys. 2).

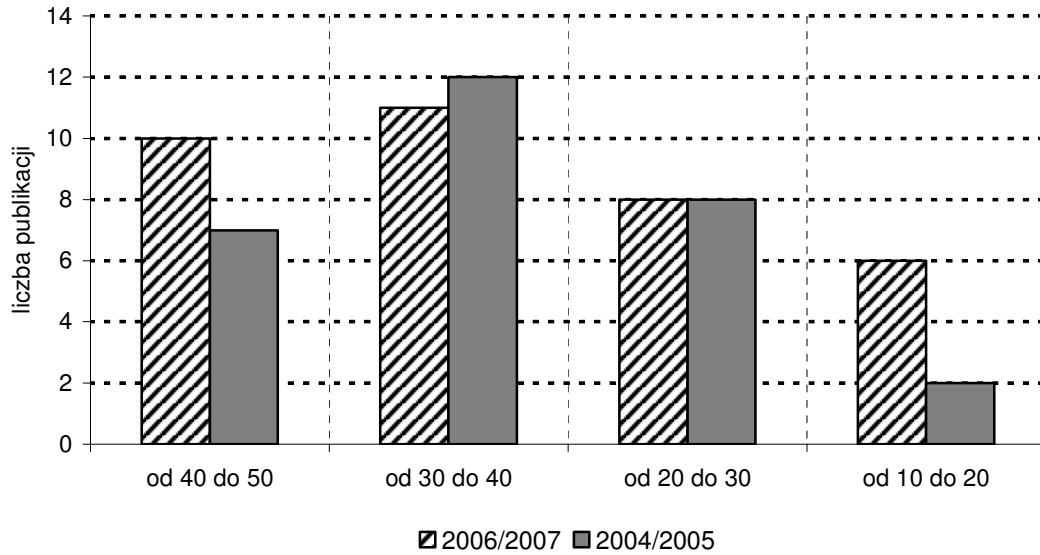
W porównaniu z okresem 2004 – 2005 ilość publikacji samodzielnych pracowników naukowych się zwiększyła, aczkolwiek ilość publikacji profesorskich zmalała. Nadal największy odsetek autorów stanowią doktorzy nauk technicznych i medycznych (Rys. 6).

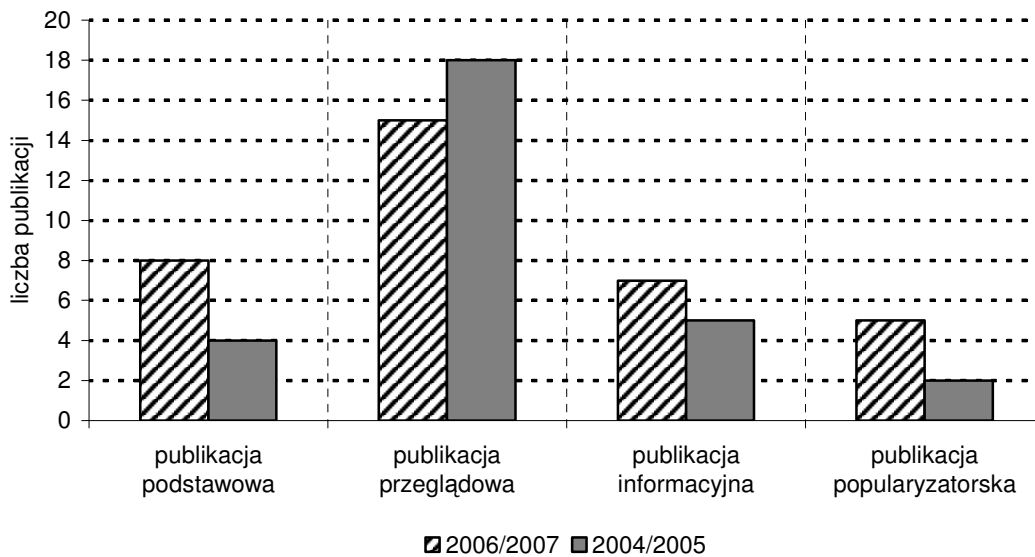
Rys. 6. Przekrój tytułów i stopni naukowych autorów w analizowanych okresach

W latach 2004 – 2005 i 2006 – 2007 ocena punktowa publikacji zawarta w recenzjach w większości plasowała się w przedziale od 30 do 40 pkt, również łączna analiza przedziału 30 – 50 pkt. skłania do stwierdzenia, że zarówno poprzednio jak i teraz zdecydowana większość zamieszczonych materiałów znajduje się w tym przedziale punktowym (Rys. 7). Natomiast zdecydowanie wzrosła ilość publikacji podstawowych z 4 w okresie 2004 – 2005 do 8 w latach 2006 – 2007. Nieznacznie zmalała ilość publikacji przeglądowych a ilość publikacji informacyjnych i popularyzatorskich wzrosła (Rys. 8).

Niepokojący jest fakt zaniku publikacji zagranicznych, w okresie 2004 – 2005 publikowane były materiały pracowników naukowych takich ośrodków jak na przykład Uniwersytet Fukuoda (Japonia), Uniwersytet w Wisconsin (USA) czy Defence and Civil Institute of Environmental Medicine z Holandii. W okresie 2006 – 2007 takie publikacje nie pojawiły się w ogóle.

Rys. 7. Zawarta w recenzjach ocena punktowa poszczególnych publikacji w analizowanych okresach

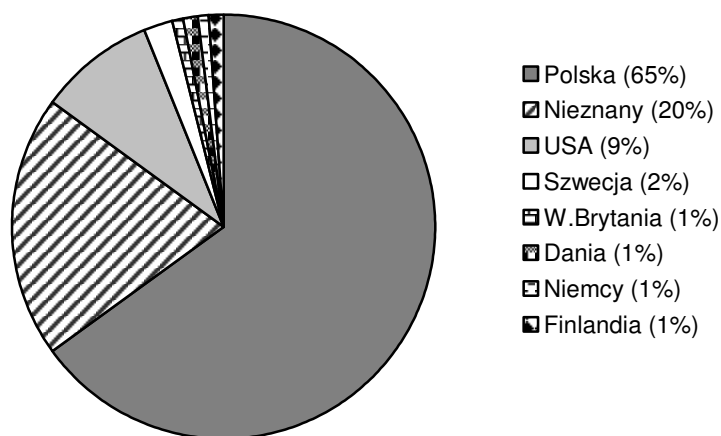
Rys. 8. Zawarta w recenzjach klasyfikacja poszczególnych publikacji w analizowanych okresach

PODSUMOWANIE

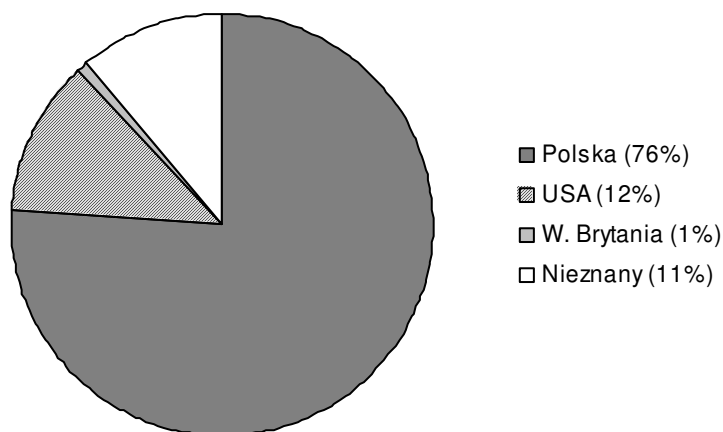
Środek ciężkości obecnie publikowanych materiałów ustabilizował się na problemach związanych z techniką hiperbaryczną (Rys. 2), co wynika po prostu z faktu aktualnie znacznie większej aktywności środowiska przedstawicieli nauk technicznych, przynajmniej na łamach PHR. A jednak, najprawdopodobniej ciągle Polish Hyperbaric Research jest jedynym w kraju pismem fachowym, gdzie publikuje tak szeroki przekrój autorów reprezentujących zarówno medycynę jak i technikę. Jakość publikowanych materiałów, którą (mierzalnie) można zdefiniować jako wypadkową oceny punktowej i klasyfikacji (Rys. 4 i Rys. 5, Rys. 7 i Rys. 8) nie jest zła. Cieszy fakt wzrostu ilości publikacji podstawowych i przeglądowych. Martwi spadek ilości publikacji profesorskich i zanik publikacji zagranicznych. Pismo nadal jest kwartalnikiem o szerokim przekroju autorów, pojawiły się publikacje będące sprawozdaniem z zakończonych prac dyplomowych magisterskich i publikacje samych studentów oraz adeptów nauki. Obecnie nie ma problemów z pozyskaniem materiałów do publikacji. Chęć zamieszczenia swoich wyników badań przejawia znacznie więcej pracowników naukowych, co jest zapewne związane bezpośrednio z faktem znalezienia się pisma na wykazie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W latach 2004 – 2005 po uzyskaniu numeru ISSN redakcja zwróciła się do Departamentu Bazy Badawczej MNiSzW z prośbą o przyznanie punktacji. W tym okresie artykuł opublikowany w PHR, czyli w recenzowanym piśmie o zasięgu, co najmniej krajowym mógł być indeksowany na poziomie, co najwyżej 3 pkt. (Załącznik Nr1 do Komunikatu Nr 2 MEiN poz. 791). W roku 2007 pismo przeszło weryfikację zgodnie z nowymi zasadami oceny parametrycznej czasopism naukowych, o czym szeroko informowano w PHR 1(18) 2007 str. 85 – 91 (A. Olejnik „Problematyka oceny parametrycznej publikacji w PHR”) i we wrześniu znalazło się na wykazie czasopism. **Obecnie pismo jest punktowane na poziomie 4 pkt. za publikację** (wykaz czasopism cz. B poz. 443 – ścieżka dostępu:

http://www.nauka.gov.pl/mein/gallery/32/66/32664/20071119_Wykaz_czasopism.pdf).

W podsumowaniu analizy za lata 2004 – 2005 napisano, że wyzwaniem dla redakcji w roku 2006 jest, co najmniej utrzymanie osiągniętego poziomu pisma. Wydaje się, że obecne wyniki mogą być podstawą do stwierdzenia, że cel ten został osiągnięty i to z pewną nawiązką. Pismo wychodzi regularnie, ilość publikacji wzrosła, jakość merytoryczna również. Pismo obecnie jest oficjalnie indeksowane, posiada własną stronę internetową (<http://www.phr.net.pl>), która bez problemowo tak naprawdę działa dopiero od kilku miesięcy, ale chyba spełnia już swoje zadanie, o czym świadczą statystyki odwiedzin (Rys. 9 i Rys. 10).

Rys. 9. Odwołania strony PHR wg krajów pochodzenia w miesiącu grudniu 2007 roku (dane na podstawie active.admin/Webalizer Version 2.01)

Rys. 10. Odwołania strony PHR wg krajów pochodzenia w miesiącu styczniu 2008 roku (do 03.01.2008r./dane na podstawie active.admin/Webalizer Version 2.01)

Ilość odwołań zagranicznych, europejskich i amerykańskich zmusza do konieczności jak najszybszego opracowania anglojęzycznej wersji strony. Jak dotąd nie udało się umieścić pisma w internetowej bazie danych o czasopiśmie naukowo-technicznych. Ma to bezpośredni związek z określonymi wymaganiami dotyczącymi odpowiedniego przygotowania danych (rekordów) do umieszczenia w bazie. Prace w tym kierunku trwają, aczkolwiek trzeba mieć na uwadze, że należy odpowiednio skonfigurować dużą ilość materiału obejmującego już 4 lata działalności kwartalnika. O ich zakończeniu będziemy informować na bieżąco.

Jak dotychczas udaje się utrzymać fakt, że dla Członków Towarzystwa pismo jest nadal bezpłatne. Co prawda w roku 2005 był pomysł aby Członkowie kupowali PHR w cenie 15 zł za numer, ale staraniem Zarządu i Redakcji udało się tego uniknąć. Po pierwsze wnoszone są opłaty autorskie, po drugie na kilka numerów uzyskano dofinansowanie z Departamentu Promocji Obronności MON. Ponadto, Zarząd przeznacza część wpływów Towarzystwa na działalność wydawniczą związaną właśnie z kwartalnikiem. W tym roku planowane jest staranie się o dotację na działalność wspomagającą badania z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, która ma zapewnić dalsze wydawanie PHR oraz wzmocnić działalność wydawniczą Towarzystwa.

Od numeru PHR 1(18)2007 do redakcji dołączyła sekretarz (p. Małgorzata Samborska), której zadaniem jest korekta i finalna edycja pisma przed drukiem. Jest to jedyna osoba w redakcji, która pracuje na umowę zlecenie. Natomiast w związku ze zmianami w Zarządzie Towarzystwa wynikającymi z zakończenia III Kadencji w najbliższej przyszłości nastąpią zmiany w składzie redakcji pisma. Ponieważ dr Siermontowski został wybrany na Prezesa Zarządu IV Kadencji, odchodzi ze stanowiska redaktora naczelnego. Jego miejsce zajmie dotychczasowy z-ca redaktora naczelnego dr Olejnik, nowym z-cą redaktora naczelnego będzie lek. med. Bartosz Morawiec.

Na koniec redakcja pragnie szczególnie podziękować recenzentom, którzy najczęściej podjęli się opiniowania nadsyłanych do redakcji materiałów, bez ich pracy pismo w ogóle nie mogłoby funkcjonować. Szczególne podziękowania należą się następującym osobom (w kolejności alfabetycznej):

Prof. dr hab. med. Andrzej Buczyński
Prof. dr hab. inż. Adam Charchalis,
Prof. dr hab. n. med. Kazimierz Dęga,
Dr hab. inż. Jerzy Garus,
Dr hab. inż. Ryszard Kłos,
Doc. dr hab. n. med. Romuald Olszański,
Dr inż. Stanisław Skrzyński.

Recenzent: dr hab. inż. Ryszard Kłos – Akademia Marynarki Wojennej

Autorzy:

dr inż. Adam Olejnik – zastępca redaktora naczelnego PHR
Zakład Technologii Nurkowania i Prac Podwodnych Akademii Marynarki Wojennej
81 – 103 Gdynia 3 ul. Śmidowicza 69
tel.: +58 626 27 46
e-mail: aolej@wp.pl
<http://www.e-aolej.com>

dr n. med. Piotr Siermontowski – redaktor naczelny PHR
Zakład Medycyny Morskiej i Tropikalnej
Wojskowego Instytutu Medycznego – Redaktor Naczelny PHR.
81 – 103 Gdynia ul. Grudzińskiego 4 skr. pocz. 18
tel.: +58 626 24 05
e-mail: nurdok@tlen.pl